7/2925 -3-

424

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

A n k a r a

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300 - 2694
Konu : Yazılı Soru Önergesi

2000

24478

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7409 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Bülent ARINÇ'ın tarafıma tevcih ettiği 7/2925-7377 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğünün 99'ncu maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M.Cumhur ERSÜMER
Bakan

EKLER :
EK 1- Önerge Cevapları
(3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sayın H.Hüsamettin ÖZKAN)

7/2925 -4-

425

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN BÜLENT ARINÇ'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/2925-7377 Esas No'lu)

Sorular 1,2,3 :

Verimli Tarım arazisine sahip Gediz ovasının yer üstü sulama ihtiyacı Demirköprü barajından temin edilmektedir. Demirköprü barajının dolması nedeniyle ekonomik ömrünü tamamladığı bilinen bir gerçektir.

Uzun yıllardan beri kuraklığın etkisi ile yeraltı suyu tarımsal sulamada kullanılmaktadır. Taban suyunun 130 Mt.ye inmesi verimli tarım arazisinin ekolojik dengesini bozmaktadır.

- Demirköprü barajına alternatif yeni sulama ve HES barajı düşünülüyor mu?
- Yer altı Tarımsal sulama bugünkü hali ile rezervi ne kadar etkilemektedir?
- İzmir Büyükşehir Belediyesinin 3000 Lt/Sn.de yer altından su çektiği Gediz havzasının kurtarılması için yer üstü suyundan ihtiyacının temin edilmesi düşünülüyor mu?

Cevaplar 1,2,3:

1960 yılında işletmeye açılan sulama, enerji ve taşkın kontrolu amaçlarına hizmet eden Demirköprü barajında hidroelektrik enerji üretimine yönelik olarak optimum düşü elde etmek amacıyla belirlenen minimum işletme seviyesi, havzadan 50 yıllık ekonomik analiz periyodu süresince gelecek rüsubatla dolması öngörülen ölü hacime karşılık gelen seviyenin oldukça üzerinde olması nedeniyle, Demirköprü barajının ölü hacminin dolma süresi tüm enerji amaçlı barajlarda olduğu gibi öngörülen 50 yıllık süreden çok daha uzun olacaktır. Ayrıca, ekonomik analiz periyodu tamamlanmış olan barajların su alma seviyesinin yükseltilmesi veya alınabilecek diğer teknik tedbirler ile amaçlarına daha uzun süre hizmet etmeleri sağlanabilmekte ve böylece barajların ekonomik analiz sürelerinin uzatılması mümkün olabilmektedir.

Demirköprü barajının minimum işletme seviyesine karşılık gelen ve 420 hm^3 (milyon m^3) olarak tespit edilen inaktif hacminin, bu barajın rezervuarında DSİ Genel Müdürlüğü'nce 1991 yılında yapılan hidrografik etütler sonucuna göre, 260 hm^3e düştüğü belirlenmiştir. Bu durumda 31 yıl içinde Demirköprü barajının inaktif hacminin % 40'ının rüsubatla dolmuş olduğu ve söz konusu hacmin tamamının ancak 2040 yılında dolabileceği tespit edilmiştir.

Demirköprü barajının aktif hacminin rüsubat ile dolmasına ilişkin yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilere göre, aktif hacminin yaklaşık %15'inin rüsubatla dolduğu belirlenmiş olup, bu barajın 2110 yılına kadar sürmesi öngörülen fiziki ömrü boyunca aktif hacminin tamamen dolmayacağı, giderek azalan oranlarda olmakla birlikte amaçlarına hizmet etmesinin mümkün olabileceği tespit edilmiştir.

Gediz havzasında tarımsal amaçlı su kullanımlarının mevcut yeraltısuyu potansiyelini ne ölçüde etkilediği sorulmaktadır. Ülkemiz genelinde son on yılda yaşanan aşırı kuraklık özellikle Batı bölgelerimizde daha etkili olmuş ve Gediz havzasında yüzeysuyu potansiyelinin yetersiz olduğu bu dönemde yeraltısuyu kullanımının artması yeraltı su seviyesinin düşmesine neden olmuştur. Söz konusu problemin giderilmesini teminen, DSİ Genel Müdürlüğü'nce Gediz havzasında yüzeysuyu potansiyelinin optimum kullanımını sağlayacak projeler geliştirilmektedir. Havzadaki yeraltısuyu rezervi 384 hm^3 olup, bunun 21 hm^3'ü sulama kooperatiflerince, 247,6 hm^3'ü İZSU tarafından, 46,2 hm^3'ü belgeli kuyu sahibi çiftçileri tarafından olmak üzere toplam 314,8 hm^3'ü kullanılmakta olup, bu durumda halen kullanılmayan 70 hm^3 yeraltısuyu rezervi olduğu tespit edilmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü'nce Gediz havzasındaki su ve toprak kaynakları potansiyelinin geliştirilmesi amacıyla Gediz nehri ve kolları üzerinde sulama, enerji, içme-kullanma suyu ve taşkın koruma amaçlarına yönelik 13 adet proje geliştirilmiştir. Bu projelerden 4 adedi işletmede, 3 adedi inşa halinde ve 6 adedi de ön inceleme, master plan ve planlama aşamasında olan mutasavver projelerdir. İşletmede olan projeler ile Gediz havzasında 124 845 ha tarım arazisi sulanmakta, 50 000 ha tarım arazisi taşkından korunmakta, 69 MW kurulu güç ile 193 GWh hidroelektrik enerji üretilmektedir. Planlama ve ön inceleme aşamasında incelenmiş olan projeler ile 48 945 ha tarım arazisinin sulanması ve yılda 160 hm^3 içme-kullanma suyu temin edilmesi öngörülmektedir. Projelerin tamamı geliştirildiğinde havzada toplam 173 790 ha tarım arazisi sulanabilecektir.

DSİ Genel Müdürlüğü'nce, İzmir kenti içme kullanma suyu ihtiyacının karşılanmasına yönelik uzun vadeli projeksiyonu ve buna bağlı olarak uygulamaya girecek projeleri belirlemek amacıyla "İzmir Su Temini Projesi Master Plan Raporu" hazırlanmıştır. Bu rapor kapsamında Gördes, Çağlayan, Başlamış, Düvertepe ve Çamlı barajlarının yapımı öngörülmüş bulunmaktadır. Söz konusu barajlardan Gediz havzasında yer alan Gördes, Çağlayan ve Başlamış barajları ile İzmir kentine yılda toplam 144 hm^3 su temin edilebilecektir. Adı geçen barajlardan Gördes barajı halen inşa halinde olup, söz konusu baraj ile yılda 57 hm^3 içmesuyu temin edilmesinin yanında Selendi ovasında 12 830 ha saha sulanabilecektir.